

**Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışı Ölçeği (BEDSDÖ):
Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması**

**Sportspersonship Behavior Scale in Physical Education Course:
Validity Reliability Study**

Yakup KOÇ *

Özet

Bu çalışmanın amacı; araştırmacıların ve eğitimcilerin ortaokul öğrencilerinde kullanabilecekleri, beden eğitimi dersi sportmenlik davranışlarını ölçebilecek geçerli ve güvenilir bir ölçek geliştirmektir. Ölçeğin geliştirme aşamasında literatürdeki benzer ölçek ve anketler ile beden eğitimi ders programı incelendi. Ayrıca ilgili öğrenci, öğretmen ve uzman görüşleri sonucu ölçek taslağı oluşturuldu. 5'li likert tipinde ve davranışların sergilenme sıklığını değerlendiren ölçek taslağı Erzincan il merkezinde öğrenim gören toplam 449 ortaokul öğrencisine uygulandı. Ölçeğin geçerliği için açımlayıcı faktör analizine, doğrulayıcı faktör analizine ve madde-toplam korelasyonuna, güvenirligi içinde Cronbach-Alfa iç tutarlık katsayısına ve test-tekrar test tekniği ile Pearson Momentler Çarpım korelasyonuna bakıldı. Verilerin değerlendirilmesinde SPSS 15 ve LISREL 8,7 programları kullanıldı. Bulgular ölçeğin geçerli-güvenilir bir araç olduğunu göstermiştir. 22 maddelik ölçeğin iki faktörlü yapısının genel anlamda sportmenliğin davranış bileşenlerinin teorik yapısıyla örtüştüğü belirlendi.

Anahtar Sözcükler: beden eğitimi dersi, sportmenlik, ölçek

Abstract

The aim of this study is to develop a scale that researchers and educators could use on elementary school students and which could measure the reliability and validity of sportspersonship behavior in physical education course. In developing the scale, similar scales in literature and questionnaires as well as physical education curriculum were also investigated. In addition, after receiving relevant student, teacher and specialist opinions, a draft version was prepared. The draft prepared with a 5 point Likert item and measuring the frequency of behavior exposed was administered on 449 elementary school students studying in the province of Erzincan. For the validity of the scale, exploratory factor analysis, confirmatory factor analysis, item-total correlation were measured while for reliability Cronbach-alpha internal consistency, test-retest and Pearson Product Moment Correlation Coefficiency were measured. For data analysis, SPSS 15 and LISREL 8,7 programs were used. The findings showed that the scale was valid and reliable. Two factor structure of the scale with 22 items was in general compatible with the theoretical form of sportspersonship behavior components.

Keywords: physical education course, sportspersonship, scale

* Yrd. Doç.Dr., Erzincan Üniversitesi, e-posta: hizir80@yahoo.com

Giriş

Pedagojik olarak, insanın fiziksel, zihinsel ve ruhsal gelişimine katkı yapması beklenen spor, günümüzde bizzat spor ahlakına aykırı davranışları öğrenme ve sergileme platformuna dönüşmektedir. Sporda bu uygulamalar nedeniyle sportmenlik kapsamındaki temel tutum ve davranışlar gittikçe önemini yitirmiş ve sporda “ne pahasına olursa olsun kazanma” fikri ön plana çıkmıştır. Profesyonel alanda, bir yere kadar kabul edilebilen bu durum, ne yazık ki okul sporlarında da benzer bir eğilim göstermekte, kural ihlalleri dahi ahlaki değil taktik açısından değerlendirilmektedir (Yıldıran, 2005).

Dünya genelinde yaygın olarak kullanılan ve İngilizce bir deyim olan Fair-play’in “sporda centilmenlik” anlamına geldiği bilinmektedir (Pehlivan, 2004). Sporda centilmenlik ülkemizde daha yaygın olarak sportmenlik kavramı olarak kullanılmaktadır.

Sportmenlik, samimiyet, cesaret, sabır, kendini kontrol, kendine güven, başkalarını küçümsememek, başkalarının fikirlerine ve doğrularına saygı duyma, kibarlık, iyilik, asillik, onurluluk, ortaklık ve cömertlik gibi özellikleri barındırır. 1926’da, çocukluk oyunlarından uluslararası maçlara hayatın tüm bakış açılarıyla sportmenliğin ilkelelerini yaymak için kurulan Uluslararası Sportmenlik Birliği, sportmenliği geliştirmek için sekiz prensip geliştirmiştir. Bunlar şöyledir:

1. Kurallara uyun.
2. Takım arkadaşlarınıza bağlı kalın
3. Kendinizi formda tutun
4. Öfkenizi kontrol edin
5. Oyununuzda şiddetten sakının
6. Kazandığınızda övünmeyin
7. Mağlubiyette yıkılmayın
8. Sağlıklı bir vücut için sağlam ruhlu ve açık fikirli olun (Keating, 2007).

Kaehler (1985), beden eğitimi dersinde ahlak eğitimi üzerine yaptığı araştırmasında, öğrencilerin sportmenliğe teşvik edilmediklerini, öğrencilerin sportmenlik kavramının anlamı üzerine bilgi ve deneyimlerinin olmadığını ve öğrencilerin sportmenlik prensiplerini çiğneyerek kazandıklarında dahi övüldüklerini vurgulamıştır (Akt. Yıldıran ve Sezen, 2006).

Eğitim sistemimizde sportif erdem ve sportmenlik ile ilgili amaçlar, ilköğretim ve ortaöğretim beden eğitimi dersi müfredatında yer almaktadır. Ancak Güven (2009), okullarda sportmenlik kavramlarını öğretecek olan beden eğitimi öğretmenlerinin yetiştirildiği üniversite programlarında, sporda sosyal alanlarla ilgili olması gereken zorunlu derslerin yer almadığını, bu nedenle öğretmenlerin sporun sosyolojik, psikolojik ve felsefi boyutlarından habersiz olarak mezun olduklarını düşünmektedir. Eğitim kurumlarımızda sportif erdem, etik ve sportmenlik gibi konularda iyibir eğitim verilmediği bir ortamda, spor sahalarında sportmence davranışlar beklemek akıllıca olmayacaktır.

Gürpınar (2009), altyapıdan itibaren sporcuların spor eğiticileri tarafından sportmence davranışlar gösterecek şekilde yetiştirilmesi gerektiğini ayrıca sporculara altyapı ve okul maçlarında sportmenliği teşvik edici uygulamaların yapılması gerektiğini vurgulamıştır.

Milli eğitim programlarının yeniden yapılandırılması sürecinde beden eğitimi ders programı da yenilenmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), National Association for Sport and Physical Education (NASPE) (2004) ve www.ichper.sd.org (2006)'dan yararlanarak beden eğitimi dersi için yeni program oluşturmuştur. Program vizyönünde 5. standart olarak beden eğitimi dersinde öğrencilerin fiziksel etkinlik ortamlarında sorumlu kişisel ve toplumsal davranış sergilemesi gerektiği belirtilmiştir. Programda “spor bilgi ve becerileri” alt öğrenme alanında çeşitli kazanımlarla sportif etkinliklerde kişisel ve toplumsal sorumlu davranışlar kazandırılmaya çalışılmaktadır. Örnek olarak 6. sınıf A.1.20 Kazanımı, “Sportif etkinliklerde başarıyı takdir eder” şeklindedir. Ayrıca “örnek davranış” adı altında sunulan bir örnek etkinlikle de Fair play bilinci yerleştirilmeye çalışılmaktadır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2008).

Sportmenlik çalışmalarının, ilk ve orta öğretim çağı çocuk ve gençlerinin beden eğitimi derslerinden başlatılması, geleceğin sporcu, antrenör, spor adamı, hakem, yazar ve seyircisinin bu kitle içinden çıkacak olması bakımından önemlidir (Yıldıran, 2004). Okullardaki beden eğitimi dersleriyle sportmenliğe uygun davranışların kazandırılması ahlaki değerlere sahip bir neslin yetiştirilmesinde önemli yer tutmaktadır. Nitekim Yıldıran'a (1992) göre İngiltere'de sportmenlik uygulamalarının ilk başlangıcı benzer nedenlere dayanmaktadır. Sportmenlik anlayışının derslerle nasıl kazandırılacağı yanında

yapılacak çalışmaların sonuçlarını görebilmek de önemlidir. Bu nedenle öğrencilerin sportif faaliyetlerini içeren beden eğitimi dersine yönelik sportmenlik davranışlarını ölçebilme ve değerlendirebilme ihtiyacı ortaya çıkmaktadır.

Bu çalışmanın amacı; beden eğitimi öğretmenlerin ve araştırmacıların ortaokul öğrencilerinde kullanabilecekleri, beden eğitimi dersi sportmenlik davranışlarını ölçebilecek geçerli ve güvenilir bir ölçek geliştirmektir.

Yöntem

Bu araştırma mevcut olan bir durumu tanımlamaya ve açıklamaya çalışmaktadır. Bu nedenle çalışmanın yöntemi olarak tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma da geliştirilen “Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışı Ölçeği” (BEDSDÖ) likert tipi bir ölçektir. Sosyal bilim araştırmalarında sıklıkla kullanılan likert tipi derecelendirme ölçekleri, daha çok tutum gibi bir psikolojik özelliği ölçmede, belli bir konudaki görüşleri ortaya çıkarmada veya bir davranışın gözlenme sıklığını belirlemede kullanılır (Wilson ve McLean, 1994). Beden eğitimi dersi sportmenlik davranışı ölçeği, uzmanların görüşleri doğrultusunda aşağıdaki aşamalardan tek tek geçilerek hazırlanmıştır (Balcı, 2005; Büyüköztürk, 2004; Cohen, Manion ve Morrison, 2007; Karasar, 2003; Tavşancıl, 2002)

Ölçeğin Oluşturulması

Beden eğitimi dersi sportmenlik davranışı ölçeği taslağı oluşturulmadan önce konu ile ilgili geniş bir literatür taraması yapılmıştır. Öncelikle ölçekte kullanılması düşünülen Likert tipi ölçeklerin, ölçme yöntem ve tekniklerini inceleyen araştırmalar gözden geçirilmiştir (Bindak, 2005; Fenercioğlu, 2003; Tezbaşaran, 1997). Daha sonra, beden eğitimi dersi ile ilgili geliştirilmiş tutum ölçekleri (Demirhan ve Altay, 2001; Subramaniam ve Silverman, 2000) ve Sportmenlik ve Fair Play ile ilgili makale, anket ve ölçekler (Gürpınar, 2009; Pehlivan, 2004; Sezen ve Yıldırım, 2003; Vallerand, Briere, Blanchard & Provencher, 1997, Yapan, 2007) incelenmiştir. Elde edinilen bilgiler neticesinde ölçek taslağının hazırlanmasında aşağıdaki sıra izlenmiştir:

1. Öncelikle Erzincan ilinde rastgele seçilen 10 ortaokul öğrencisinden beden eğitimi dersinde sportmenlik davranış ve fair play ile

ilgili duygu, düşünce ve beklentilerini anlatan yazı yazmaları istenmiştir.

2. Literatürdeki benzer çalışmalardan elde edilen bilgiler ile öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin yazıları incelendikten sonra beden eğitimi dersi sportmenlik davranışı ölçeği için 57 maddeden oluşan madde havuzu oluşturulmuştur.

4. 57 maddelik ölçek taslağı oluşturulurken, ölçekteki maddelerin beden eğitimi dersinde sportmenlik ile ilgili muhtemel davranışlara yönelik olmasına dikkat edilmiştir.

5. 57 maddeden oluşan madde havuzu uzmanlar nezdinde gerekli inceleme ve değerlendirmeler yapıldıktan sonra ölçek taslağına 47 maddenin alınmasına karar verilmiştir.

Ölçek taslağı için 5'li Likert tipi ölçek kullanılması benimsenmiştir. Dereceleme biçimi maddelerde yer alan davranışların sergilenme sıklığını ölçmeye yönelik olarak "(5) Her Zaman, (4) Çok Sık, (3) Ara Sıra, (2) Nadiren ve (1) Hiçbir Zaman" şeklinde sıralanmıştır. Cevaplama düzeneğinin oluşturulması ve ölçek yönergesinin yazılması ile ölçek hazır hale getirilmiştir.

Ölçeğin Geçerlik Çalışması

Ölçmede geçerlik, ölçülmek istenen şeyin ölçülebilmeye olma derecesidir; ölçülmek istenenin, başka şeylerle karıştırılmadan ölçülebilmesidir (Karasar, 2003). Geçerliliğin birçok türü vardır. Bu çalışmada geliştirilen ölçeğin geçerliliği için ölçeğin kapsam geçerliğine ve yapı geçerliğine bakılmıştır.

Kapsam geçerliği, ölçülmek istenen niteliğin tüm gözlenen ve ölçülebilen özelliklerinin bir ölçme aracında sağlanmasıdır (Sönmez, 2011). Bu bağlamda oluşturulan ölçek taslağının kapsam geçerliğini sağlamak için konu ile ilgili uzman görüşlerine (2 sınıf öğretmeni, 10 beden eğitimi öğretmeni, 1 Psikolojik Danışma ve Rehberlik (PDR) öğretim üyesi, 1 Ölçme-değerlendirme uzmanı öğretim üyesi ve 2 Türkçe Öğretmeni) başvurulmuştur. 5. sınıfların ortaokul kapsamına alınması nedeniyle ölçek maddelerinin bu yaş grubuna zihinsel gelişim açısından uygunluğunun değerlendirilmesi sınıf öğretmenleri tarafından yapılmıştır. Özellikle küçük yaş grubu öğrenciler için Türkçe metinlerin okunabilirlik düzeyinin yüksek olması sağlanmaktadır. Bu amaca yönelik geliştirilen ölçümlerden biri olan Dale Cale formülünde cümlelerin kelime ortalamaları 11 ve 12 yaş (5-6. sınıf) düzeyinde göre sırasıyla 8.0 ve 8.9 olması yeterli görülmüştür (Güneş,

2000). Çalışmada oluşturulan ölçek taslağının cümlelerinin kelime ortalamaları 7.68 çıkmıştır ve ölçek taslağının okunabilirlik düzeyi 5. ve 6. sınıf öğrencilerine de uygun olduğu anlaşılmıştır. Uzman görüşlerine göre gözden geçirilen ölçek taslağının imla, noktalama ve ifade kontrolü Türkçe öğretmenleri tarafından yapılmıştır. Ölçek taslağı gerekli düzenlemeler yapıldıktan sonra ön uygulamaya hazır hale getirilmiştir.

Ölçek taslağı, yapı geçerliğinin değerlendirilmesi amacıyla MEB'den gerekli izinler alındıktan sonra 2012-2013 eğitim ve öğretim yılında Erzincan il merkezindeki ortaokullarda okuyan ve rastgele seçilen 225'i kız ve 253'ü erkek toplam 478 öğrenciye uygulanmıştır. Uygulama sonucunda hatalı veya eksik doldurulan 29 anket çıkartıldıktan sonra geriye kalan 449 anket değerlendirmeye alınmıştır. 47 maddeli ölçek taslağını uygulayan öğrenci sayısı, literatüre göre ölçek geliştirmede yapı geçerliliği açısından yeterli sayılmaktadır. Grup büyüklüğünün faktör analizi, madde analizi gibi işlemler dikkate alınarak madde sayısının en az iki katı, hatta tercihen 5-10 katı olması önerilmektedir (Tavşancıl, 2002; Balcı, 2005). Ölçek taslağını hatasız ve eksiksiz dolduran 449 öğrencinin, sınıflarına ve cinsiyetlerine göre dağılımları Tablo 1'de görülmektedir. Uygulamalara katılan öğrencilerin tamamı beden eğitimi derslerini beden eğitimi öğretmenleri eşliğinde almaktadır.

Tablo 1: Ön Uygulamaya Katılan Öğrencilerin Sınıflarına ve Cinsiyetlerine Göre Dağılımları

Cinsiyet	Sınıflar					
	5.Sınıf N %	6.Sınıf N %	7.Sınıf N %	8.Sınıf N %	Toplam N %	
Kız	54 %44	49 %49	42 43	62 %48	207 %46	
Erkek	68 %56	52 %52	55 %57	67 52	242 %54	
Toplam	122 %27	101 %23	97 %22	129 %29	449 %100	

Yapı geçerliliği, ölçeğin hangi kavram veya özellikleri ölçtüğünün belirlenmesini incelemektedir (Altunışık, Coşkun, Bayraktaroğlu ve Yıldırım, 2005). Yapı geçerliliği için öncelikle ölçek taslağının belli bir gruba ön uygulama yapılması gerekmektedir. Ölçeğin yapı geçerliliği için açılımlı (exploratory) faktör analizi (AFA) ve madde analizi yapılmıştır. Model uyumunun değer-

lendirilmesi için Açıklayıcı faktör analizi elde edilen yapı, doğrulayıcı (confirmatory) faktör analizi (DFA) ile test edilmiştir. DFA sonucunda χ^2/sd , Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA), Standardized Root Mean Square Residuals (SRMR), Comparative Fit Index (CFI), Goodness of Fit Index (GFI), Adjusted Normed Fit Index (AGFI), Normed Fit Index (NFI) ve Non-Normed Fit Index (NNFI) değerleri elde edilmiş ve modelin uyumunun değerlendirilmesinde literatürde kullanılan pratik yaklaşımlara bakılmıştır.

Ölçeğin Güvenirlilik Çalışması

Ölçeğin güvenilirliği, aynı süreçlerin izlenmesi ve aynı ölçütlerin kullanılması ile aynı sonuçların alınmasıdır (Karasar, 1998). Bu bağlamda ölçeğin güvenilirliği için iç tutarlılık kat sayısına (Cronbach Alfa) bakılmıştır. Uzmanlara göre alfa katsayısı .80 ile 1 arasında ise ölçek yüksek güvenilirliğe sahiptir (Tavşancıl, 2002). Ayrıca ölçek her sınıf düzeyinden 40 ortaokul öğrencisine 45 gün ara ile uygulanmıştır. Bu “test-tekrar test” tekniği sonucunda ölçeğin Pearson Momentler Çarpım korelasyon katsayısı sayısı değerlendirilmiştir

Öğrencilerin ölçek taslağına verdikleri cevaplar, SPSS 15.0 for Windows ve LISREL 8.57 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Öğrencilerin cevapları programa yüklenirken, ***olumlu maddeler*** “(1) Hiçbir Zaman, (2) Nadiren, (3) Ara Sıra, (4) Çok Sık ve (5) Her Zaman” şeklinde; ***olumsuz maddeler*** “(1) Her Zaman, (2) Çok Sık, (3) Ara Sıra, (4) Nadiren ve (5) Hiçbir Zaman” şeklinde kodlanmıştır.

Bulgular

Faktör Analizi

Faktör analizi işlemi yapılmadan önce, elde edilen verilerin faktör analizi için uygun olup olmadığına Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testi ile bakılmış ve KMO değeri .853 olarak bulunmuştur. KMO testi sonucunda bulunan değerin; .50'nin altında olması halinde analiz yapılamayacağı .60 ve .70'lerde olmasının vasat;, .80'lerde olmasının çok iy; .90'larda olmasının ise mükemmel olduğu bildirilmektedir (Tavşancıl, 2002). Faktör analizi uygulamasından önce yapılan bir başka analiz ise Bartlett Testidir. Bu testin yapılmasının amacı; faktör analizinde elde edilen korelasyon matrisinin birim matris olup olmadığını tespit etmektir (Bayram, 2004). Bu sebeple yapılan Bartlett Testi sonucunun anlamlı olduğu görülmüştür ($\chi^2=4629.835$; $p < .001$).

Elde edilen Kaiser-Meyer-Olkin ve Bartlett Testleri sonuçlarına göre ölçeğin faktör analizi için uygun olduğu görülmüş ve ölçeğin yapı geçerliliği için faktör analizi yapılmıştır.

Ölçeğin faktör yapısını belirlemek için öncelikle döndürülmemiş temel bileşenler analizi uygulanmıştır. Uygulanan döndürülmemiş temel bileşenler analizi sonuçları, ölçme aracının 2 faktör üzerine kurulabileceğini göstermiştir. Yamaç eğimi grafiğinde de taslağın 2 faktöre uygun olduğu saptandı. İki faktörlü analiz için döndürülmüş temel bileşenler analizi kullanılmış ve döndürme işlemi olarak dik döndürme (varimax) tekniği uygulanmıştır. Analiz sonucunda faktör yük değeri .45 ve üzeri olan 22 madde seçilerek üçüncü analize alınması uygun görülmüştür. Faktör analizlerine yük değerleri .45 veya üzeri olan maddelerin seçilmesi, yapı geçerliliği için iyi bir ölçüt sayılmaktadır (Büyüköztürk, 2004). Geriye kalan 22 madde ile yapılan üçüncü faktör analizinde KMO değeri .875 olarak bulunmuş ve Bartlett Testi anlamlı çıkmıştır ($\chi^2=2117.185$; $p < .001$).Yapılan üçüncü faktör analizi sonucunda Tablo 2’de görüldüğü gibi birinci faktör yük değerlerinin .459 ile .701 arasında değiştiği görülmüştür. İlk faktörün açıkladığı varyans % 30.999 ve öz değeri 6.820’dir. İkinci faktör yük değerlerinin .464 ile .727 arasında değiştiği görülmüştür. İkinci faktörün açıkladığı varyans %10.605 ve öz değeri 2.333’dür. İki faktörün açıkladığı toplam varyans %41.604 olarak bulunmuştur. Uzmanlar sosyal bilimlerde çok faktörlü ölçeklerde açıklanan varyansın %40’ın üzerinde olmasını yeterli görmekte-dirler (Büyüköztürk, 2004). Bu sonuca göre ölçeğin iki boyutlu olduğu söylenebilir.

Madde analizi

Madde analizi ölçeğin yapı geçerliğine ilişkin ipucu vermektedir. Çünkü madde analizi işlemleri, ölçekteki maddelerin, ölçeğin ölçmeyi amaçladığı bir özelliği başka özelliklerle karıştırmadan ölçüp ölçmediğini belirleyerek, bu belirleme sonucunda bu tür maddeleri seçerek kendi içinde tutarlı bir ölçek oluşturmak için yapılmaktadır (Tavşancıl, 2002). Madde analizi yapılmasının diğer bir amacı da “hangi maddelerden oluşturulacak ölçeğin güvenilirliği ve geçerliği daha yüksek olur?” sorusuna cevap aramaktır (Tezbaşaran, 1997).

Bu çalışmada 22 maddeden oluşan ölçeğin yapı geçerliliği için madde analizi yapılmıştır. Madde analizi için madde-toplam korelasyon yöntemi seçilmiştir. Uygulama sonuçlarına bakıldığında madde korelasyonlarının .31 ile .70 arasında değiştiği görülmektedir (Tablo

2). Madde-toplam korelasyonu .30 ve daha yüksek olan maddelerin iyi derecede ayırt edicilik özelliğe sahip olduğu belirtilmektedir (Büyüköztürk, 2004). Bu durumda beden eğitimi dersi sportmenlik davranışı ölçeğinin maddelerinin iyi derecede ayırt edicilik özelliğine sahip olduğu söylenebilir. Özetle, gerek kapsam geçerliliği çalışma sonuçlarına gerekse yapı geçerliliği için yapılan faktör analizi ve madde analizi sonuçlarına göre “Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışı Ölçeği” (BEDSDÖ) geçerliliği sağlanmış bir ölçektir. Yani, geliştirilen ölçek, amaçlanan özelliği ölçebilecek nitelikte ve bu amaca hizmet edebilecek özelliği taşımaktadır.

Tablo 2: Ölçek Maddelerinin Döndürülmüş Faktör Yük Değerleri, Madde Toplam Korelasyon Değerleri ve Madde Aritmetik Ortalamaları

Ölçek Taslak Madde No	Ölçek Son Hali Madde No	Döndürülmüş Faktör Yük Değerleri		Madde – Toplam Korelasyonu (r)	Aritmetik Ortalama Değerleri (X)
		1. Faktör	2. Faktör		
7 Madde	1	.701		.57	4.04
35 Madde	21	.694		.52	3.72
1 Madde	7	.687		.53	3.73
20 Madde	14	.637		.50	3.90
22 Madde	9	.624		.53	3.66
31 Madde	11	.623		.45	3.64
42 Madde	2	.619		.52	3.42
10Madde	19	.602		.48	3.71
6Madde	16	.591		.40	3.86
4 Madde	4	.541		.54	3.61
40Madde	12	.459		.50	4.05
5Madde	13		.727	.70	4.24
29Madde	6		.704	.49	4.52
21Madde	18		.651	.52	4.23
25 Madde	20		.638	.54	4.56
44 Madde	3		.636	.44	4.07
26 Madde	22		.600	.52	3.82
30 Madde	15		.599	.51	4.25
27 Madde	10		.583	.31	4.30
12 Madde	8		.559	.40	3.52
24 Madde	17		.517	.46	4.45
17 Madde	5		.464	.35	3.24

AFA elde edilen yapı, DFA ile test edilmiştir. DFA sonucunda elde edilen X^2/sd , RMSEA, SRMR, CFI, GFI, AGFI, NFI ve NNFI uyum değerleri ile model uyumunun değerlendirilmesinde kullanılan pratik yaklaşımlar (Yılmaz ve Çelik, 2009) Tablo 3’de sunulmuştur.

Tablo 3: BEDSDÖ DFA Değerleri ve Model Uyumunun Değerlendirilmesinde Kullanılan Pratik Yaklaşımlar

Uyum Ölçüsü	İyi Uyum	Kabul Edilebilir	Modelin Değeri
χ^2/sd	$0 \leq \chi^2/sd \leq 2$	$2 \leq \chi^2/sd \leq 3$	2.00
RMSEA	$0 \leq RMSEA \leq .05$	$.05 \leq RMSEA \leq .08$.067
SRMR	$0 \leq SRMR \leq .05$	$.05 \leq SRMR \leq .10$.08
CFI	$.97 \leq CFI \leq 1.00$	$.95 \leq CFI \leq .97$.95
GFI	$.95 \leq GFI \leq 1.00$	$.90 \leq GFI \leq .95$.85
AGFI	$.90 \leq AGFI \leq 1.00$	$.85 \leq AGFI \leq .90$.82
NFI	$.95 \leq AGFI \leq 1.00$	$.90 \leq AGFI \leq .95$.90
NNFI	$.97 \leq AGFI \leq 1.00$	$.95 \leq AGFI \leq .97$.95

Ölçeğin faktör yapısına kanıt sağlamak amacıyla yapılan DFA sonucunda; $\chi^2/sd=2.00$, RMSEA= .067, SRMR= .08, CFI= .95, GFI= .85, AGFI= .82, NFI= .90 ve NNFI=.95 değerleri elde edilmiştir. χ^2/sd , oranının 2 olması model ile veriler arasında iyi bir uyum olduğunu göstermektedir. GFI ve AGFI dışındaki tüm uyum indekslerinin kabul edilebilir sınırlar içinde olduğu görülmektedir. Bununla birlikte Marsh ve Balla (1992) ve Frias ve Dixon (2005), GFI'nin 0.85 ve üzerinde olmasını model veri uyumu için kabul edilebilir olduğunu düşünmektedir. Uyum iyiliği istatistiklerinden hangisinin kullanılacağına dair literatürde tam bir uzlaşma bulunmamaktadır. Mac Callum ve Austin (2000) yapmış oldukları geniş bir meta analiz sonucunda, SRMR ve RMSEA'nın kullanılmasını önermektedir. Bu yaklaşımlara göre model değerleri mükemmel olmasa da kabul edilebilir düzeyler içerisindedir.

Tablo 2'de faktörler ve yük değerlerini gösteren analizler; faktör 1'in "7, 35, 1, 20, 22, 31, 42, 10, 6, 4 ve 40" maddelerini ve faktör 2'nin de "5, 29, 21, 25, 44, 26, 30, 27, 12, 24 ve 17" maddelerini içerdiğini göstermiştir. Tablo 2 incelendiğinde Faktör 1 altında toplanan maddelerin öğrencilerin beden eğitimi dersinde sosyal ve resmi kurallar çerçevesinde sergilemesi beklenen ve eğitimcilerin arzu ettiği davranışlarla ilişkili olduğu görülmüş ve "**uygun davranışlar sergileme**" olarak isimlendirilmiştir. Faktör 2'yi içeren maddeler incelendiğinde maddelerin öğrencilerin beden eğitimi dersinde sosyal ve resmi kurallar açısından kaçınması gerektiği davranışlar ile ilişkili olduğu görülmüş ve "**uygunsuz davranışlardan kaçınma**" olarak isimlendirilmiştir. Faktörlerle ilgili ortaya konan bu yapı beden eğiti-

mi derslerinde öğretmenlerin öğrencilerinden bekledikleri iki temel yapıyı ortaya koymaktadır.

Ölçeğin Güvenirlilik Çalışması

Güvenirlilik, aynı şeyin bağımsız ölçümleri arasındaki kararlılıktır. Ölçülmek istenen belli bir şeyin, aynı süreçlerin izlenmesi ve aynı ölçütlerin kullanılması ile aynı sonuçların alınmasıdır. Yani ölçmenin tesadüfi yanılgılardan arınmasıdır (Karasar, 2003). Ölçeğin 449 kişiye uygulanmasında ortaya çıkan Cronbach Alfa katsayısı .88 dir. Uzmanlara göre alfa katsayısı .80 ile 1 arasında ise ölçek yüksek güvenirliliğe sahiptir (Tavşancıl, 2002). Bu durumda ölçeğin yüksek güvenirliliğe sahip olduğu görülmektedir. Faktörler bazında Cronbach Alfa katsayılarına bakıldığında Faktör 1 için .86, Faktör 2 için ise .84 değerleri bulunmuştur.

Ölçek gerekli analizler sonucu 22 maddeye düşürüldükten sonra ortaokul düzeyindeki öğrencilere 45 gün arayla uygulanmıştır. “Test-tekrar test” tekniği uygulaması sonucunda ölçeğin Pearson Momentler Çarpım korelasyon sayısı .81 olarak bulunmuştur. 5 ve 6. sınıflar ile 7 ve 8. sınıfların farklı zihinsel gelişim döneminde olması nedeniyle (Erden ve Akman, 2006) Pearson Momentler Çarpım korelasyon katsayısına ayrı grup olarak da bakıldı. 5 ve 6. Sınıfların Pearson Momentler Çarpım korelasyon sayısı .76; 7 ve 8. sınıfların Pearson Momentler Çarpım korelasyon sayısı .79 olarak bulunmuştur. Faktörler bazında Pearson Momentler Çarpım korelasyon değerlerine bakıldığında Faktör 1 için .80, Faktör 2 için .78 değerleri bulunmuştur. Tavşancıl’a (2002) göre bir ölçeğin güvenilir sayılabilmesi için korelasyon kat sayısının en az .70 olması gerekmektedir. Bu sonuç beden eğitimi dersi sportmenlik davranışı ölçeğinin güvenilir olduğunu göstermektedir.

Bu sonuçlar ışığında ortaokul öğrencileri için hazırlanmış olan beden eğitimi dersi sportmenlik davranışı ölçeği geçerliği ve güvenirliliği sağlanmış bir ölçektir. Son hali ile ölçek, 11 maddesi faktör 1 (madde 1, 2, 4, 7, 9, 11, 12, 14, 16, 19 ve 21) ve 11 maddesi faktör 2 (madde 3, 5, 6, 8, 10, 13, 15, 17, 18, 20 ve 22) olmak üzere toplam 22 maddeden oluşmaktadır (Ek 1). Ölçekten alınabilecek en düşük puan 22 (ortalama 1) ve en yüksek puan 110 (ortalama 5) dur. Faktör 1 ve Faktör 2 den ayrı ayrı olarak alınabilecek puanlar en düşük 11 (ortalama 1) ve en yüksek 55 (ortalama 5) dir. Bu çalışma da ölçekten alınan en yüksek puan 110 (ortalama 5) ve en düşük puan ise 52

(ortalama 2.13) dir. Ayrıca ölçekten elde edilen puanların (test-tekrar testin 2. testine göre) ortalamalarına bakıldığında; ölçekten alınan genel puan ortalaması 3.94 olmuştur. Faktörlere göre bakıldığında ise 1. Faktör ortalaması 3.76 ve 2. Faktör ortalaması ise 4.11 olarak tespit edilmiştir. Sınıf düzeyine göre bakıldığında ölçekten alınan puan ortalamaları 5. Sınıf için 4.19, 6. Sınıf için 4.10, 7. Sınıf için 3.73 ve 8. Sınıf için 3.61 bulunmuştur. Cinsiyetlerine göre bakıldığında kız öğrencilerin ölçekten aldıkları puan ortalaması 3.97 ve erkek öğrencilerin ise 3.91 olmuştur.

Sonuç ve Tartışma

Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersi sportmenlik davranışlarını ölçme amacıyla yapılan bu çalışmada sportmenlik alanı ile ilgili birçok araştırma (Gürpınar, 2009; Pehlivan, 2004; Sezen ve Yıldırım, 2003; Vallerand et al.,1997) incelenmiştir. Geliştirilen bu ölçme aracı taslağı uzman görüşleri ışığında 47 maddeden oluşturulmuştur. Taslak yapısının oluşturulmasında; öğrencilerin konu ile ilgili görüşleri, beden eğitimi dersinde sportmenlik davranışlarının teorik yapıları esas alınmış ve maddeler literatüre uygun olarak yazılmıştır. Yapılan faktör analizi sonucunda, ölçeğin iki faktörden meydana geldiği belirlenmiştir. Tablo 2’de belirtildiği gibi Faktör 1“uygun davranışlar sergileme” ve Faktör 2 “uygunsuz davranışlardan kaçınma” şeklinde isimlendirilmiştir. 1. Faktöre “Beden eğitimi dersinde heyecanlanıp oyun kuralına uymadığımda rakibimden özür dilerim” ve 2. Faktöre “Beden eğitimi dersinde yendiğim zaman karşı takım oyuncusuyla dalga geçerim” maddeleri örnek olarak verilebilir. Bu iki faktör, tüm ölçek puanları içindeki varyansın % 41.604’ünü açıklamaktadır. Ölçeğin tamamının iç tutarlılık güvenilirliği (Cronbach Alpha) ise .85 olarak hesaplanmıştır. Tüm ölçeğin, test-tekrar-test yöntemi sonucunda Pearson Momentler Çarpım korelasyon katsayısı .81 olarak belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlar ölçeğin güvenilirliğini göstermesi bakımından önemli görülmektedir. Ayrıca DFA sonucunda elde edilen bulguların, AFA sonucu elde edilen faktör yapısını doğruladığı görülmüştür.

Ölçeğin toplam varyansın % 41.604’ünü açıklaması başlangıçta düşük görülse bile literatüre göre yeterli olması önemlidir (Büyüköztürk, 2004). Literatürde alanla ilgili çalışmaların yetersiz olması ve alana yönelik ilk ölçek çalışması olması nedeniyle bu

ölçeğin toplam varyansı açıklama düzeyi kabul edilebilir olduğu düşünülmektedir.

Çalışmada geliştirilen ölçeğin faktör yapısının, ulusal ve uluslararası alanda geliştirilen benzer anketler ve ölçeklerin faktör yapısı ile karşılaştırıldığında benzerliklerin olduğu tespit edilmiştir. Gürpınar (2009), çalışmasında “sportmenlik dışı davranışlar” adında anket çalışması düzenlemiştir. Benzer olarak Vallerand et al., (1997), sportmenlik ile ilgili geliştirdiği “çok boyutlu sportmenlik yönelim ölçeği”nde bir faktörün adını “spora yönelik olumsuz yaklaşımlar” olarak isimlendirmiştir.

Bütün bu açıklamalar ışığında, ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersi sportmenlik davranışlarını değerlendirmeye yönelik bu ölçeğin, geçerlik ve güvenilirlik testleri bakımından yeterli sonuçlara sahip olduğu ve faktörlerinin en genel anlamda sportmenliğin davranış bileşenlerinin teorik yapılarına dayandığı söylenebilir. Ölçekten elde edilen veriler incelendiğinde öğrencilerin, sportmenliğe uygun olmayan davranışlardan kaçınma (Faktör 2) ortalamalarının sportmenliğe uygun davranışları sergileme (Faktör 1) ortalamalarından daha yüksek olduğu görülmüştür. Öğrencilerin ölçek ortalamalarına bakıldığında sınıf düzeyi yükseldikçe öğrencilerin ortalamaları düşmektedir. Öğrencilerin ölçekten aldıkları puanlara cinsiyetlerine göre bakıldığında sınıf düzeylerinde farklılık gösterse de tüm ölçekten alınan puanlarda kız öğrencilerin puanları erkek öğrencilerden yüksek çıkmıştır. Bulgular çalışmada görüşülen beden eğitimi öğretmenlerinin gözlemleri ve değerlendirmelerine uygun bulunmuştur. Sınıf düzeyi yükseldikçe sportmenlik davranış sergileyebilme düzeyi azaldığı ve aynı şekilde kızlarda sportmenlik davranış sergileyebilme düzeyi erkeklerden yüksek olduğu düşünülmektedir. Yurtdışında yapılan çalışmalarda da benzer sonuçlar bulunmuştur (Miller, Roberts & Ommundsen, 2004; Satcher, 2006 ve Tasi & Fung 2005).

Ülkemizde sportmenlik kavramı üzerine sınırlı sayıda çalışma olması ve beden eğitimi dersinde sportmenlik konusunun araştırılmamış olması nedeni ile bu çalışmanın özgün bir değer taşıdığı ve hazırlanan ölçeğin ortaokul seviyesindeki öğrencilerde sportmenlik davranış düzeylerini belirlemek için kullanılabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca bu ölçekten hareketle, lise öğrencilerinin

de beden eğitimi dersi sportmenlik davranışlarını ölçebilecek, geçerli ve güvenilir yeni bir ölçme aracının geliştirilmesi önerilmektedir.

Kaynaklar

- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S. & Yıldırım, E. (2005). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri SPSS uygulamalı*. (dördüncü baskı). İstanbul: Sakarya Kitabevi.
- Balci, A. (2005). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntem teknik ve ilkeler*. (beşinci baskı). Ankara: Pegem A. Yayıncılık.
- Bayram, N. (2004). *Sosyal bilimlerde spss ile veri analizi*. Bursa: Ezgi Kitabevi.
- Bindak, R. (2005). Tutum ölçeklerine madde seçmede kullanılan tekniklerin karşılaştırılması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6, (10), 17-26.
- Büyüköztürk, S. (2004). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. (dördüncü baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2007). *Research methods education. raudledge*. Sixth edition. Retrieved March 15, 2013, from www.books.google.com
- Demirhan, G. & Altay, F. (2001). Lise birinci sınıf öğrencilerinin beden eğitim ve spora ilişkin tutum ölçeği II. *Spor Bilimleri Dergisi*, 12, (2), 9-20.
- Erden, M. & Akman, Y. (2006). *Gelişim öğrenme-öğretme*. (onbeşinci baskı). Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- Fenercioğlu, E. (2003). *Likert tipi ölçeklere madde seçmede kullanılan Pearson momentler çarpımı korelasyon tekniği ile çok serili korelasyon tekniğinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Frias C.M. & Dixon R.A., "Confirmatory factor structure and measurement invariance of the memory compensation questionnaire", *Psychological Assessment*, 17(2). pp. 168-178, 2005.
- Güneş, F. (2000). Çocuk kitaplarının okunabilirlik ölçütleri açısından incelenmesi. *1. Ulusal Çocuk Kitapları Sempozyumu*. A.Ü. Tömer Dil Öğretim Merkezi.
- Gürpınar, B. (2009). *Basketbol ve futbol hakemlerinin karşılaştıkları sportmenlik dışı davranışlar ve bu davranışların çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Ankara
- Güven Ö. (2009). Milli beden eğitimi spor politikası ve altıncı spor şurası. *Türk Yurdu*; Nisan (29), 60-65.
- Karasar, N. (2003). *Bilimsel araştırma yöntemi*. (sekizinci basım). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Keating JW. (2007) Sportsmanship as a moral category. In: Morgan WJ, (Editor) *Ethics in Sport*. pp. 141-152. Human Kinetics
- Mac Callum, R.C. & Austin, J.T. (2000). Applications of structural equation modeling in psychological research. *Annual Review of Psychology*, 51, 201-226

- Marsh H.W. & Balla J., “Goodness of fit confirmatory factor analysis: the effects of sample size and model parsimony”, 1992. Retrieved March 29 ,2013, from <http://www.eric.ed.gov/PDFS/ED349316.pdf>
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2008). *İlköğretim beden eğitimi dersi (1 ve 8. sınıflar) öğretmen kılavuz kitabı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Miller BW, Roberts GC & Ommundsen Y. (2004). Effect of motivational climate on sportpersonship among competitive youth male and female football players, *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 14 (3), 193-202.
- Pehlivan, Z. (2004). Fair-play kavramının geliştirilmesinde okul sporunun yeri ve önemi. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, II (2) 49-53.
- Satcher ND. (2006). *Social and moral reasoning of high school athletes and non-athletes*. Unpublished doctoral dissertation. TheUniversity of Southern Mississippi.
- Sezen, G. & Yıldırım, İ. (2003). Profesyonel ve amatör futbolcuların Fair play anlayışları. İ. Yıldırım, P. Doğan & E. E. Erturan (Ed.). *Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresi* (10–11 Ekim 2003, Ankara s.13-20) Bildiriler Kitabı. Ankara: Sim Matbaacılık.
- Sönmez, V. & Alacapınar, F.G. (2011). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık
- Subramaniam, P.R. & Silverman, S. (2000). Validation of scores from an instrument assessing student attitude toward physical education. *Measurement in Physical Education and Exercise Science*, 4, (1), 29-43.
- Tasi E Fung L. (2005, July). Sportpersonship in youth basketball and volleyball players, *The Online Journal of Sport Psychology*. 7 (2), Retrieved April 17, 2013, from <http://www.athleticinsight.com/Vol7Iss2/Sportpersonship.htm>
- Tavşancıl, E. (2002). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Tezbaşaran, A. (1997). *Likert tipi tutum geliştirme kılavuzu*. (ikinci baskı). Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Vallerand, RJ, Briere NM, Blanchard CM. & Provencher PJ. (1997). Development and validation of the multidimensional sportpersonship orientations scale. *Journal of Sport & Exercise Psychology*; 19(2): 197-206.
- Wilson, N. & Mc Lean S (1994) *Questionnaire design: a practical introduction*. CoAntrim, University of Ulster Press, Newtown Abbey.
- Yapan, H. T. (2007). *Spor ahlakı*. Gaziantep: Merkez Ofset
- Yıldırım, İ. (1992) “Sporda fair play kavramının tarihsel boyutları”, *Spor Bilimleri II. Ulusal Kongresi Bildirileri* “20-22 Kasım 1992”, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulu Yayın No:3, s.394, 398.
- Yıldırım, İ. (2004). Fair play: kapsamı, Türkiye’deki görünümü ve geliştirme perspektifleri. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 9(4), 3-16.
- Yıldırım, İ. (2005). Fair play eğitiminde beden eğitiminin rolü. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5,(1), s.3–16.

- Yıldıran, İ. & Sezen, G. (2006). Beden eğitimi öğretmeni adaylarının sportmenlik ve profesyonellik arasında ikilem barındıran somut örnek olaylara yaklaşımlarının değerlendirilmesi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 11,(3), 3-14.
- Yılmaz, V. & Çelik, H.E. (2009). *Lisrel ile yapısal eşitlik modellemesi-1*. Ankara: Pegem A. Yayıncılık

Ek-1 Ölçek Son Hali

“BEDEN EĞİTİMİ DERSİ SPORTMENLİK DAVRANIŞI ÖLÇEĞİ”

AÇIKLAMA: Sevgili öğrenciler aşağıda beden eğitimi derslerindeki muhtemel durumlarla ilgili cümlelere yer verilmiştir. Her cümleyi dikkatlice okuyunuz. **Sizin** o davranışı hangi sıklıkla gerçekleştirdiğinizi cümlenin altındaki kutucuğu işaretleyiniz. **Cevap verirken sadece beden eğitimi derslerini göz önünde bulundurunuz.** Cevap seçenekleri arasında doğru ya da yanlış cevap yoktur. Anket sonuçları sadece araştırma amaçlı kullanılacaktır. Cevaplarınız saklı tutulacaktır. Zaman ayırdığınız için teşekkür ederim.

Yrd. Doç. Dr. Yakup KOÇ
Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Cinsiyetiniz : Kız () Erkek ()
Sınıfınız : 5. Sınıf () 6. Sınıf () 7. Sınıf () 8. Sınıf ()

Beden eğitimi dersinde ...	
1- oyunda rakibim düşerse kalkmasına yardım ederim. 1-Hiçbir Zaman () 2-Nadiren () 3- Ara Sıra () 4-Çok Sık () 5-Her Zaman ()	
2- oyunun sonunda yenilen arkadaşlarımın fazla üzülmemesi için onları rahatlatırım. 1-Hiçbir Zaman () 2-Nadiren () 3- Ara Sıra () 4-Çok Sık () 5-Her Zaman ()	
3- oyun esnasında rakibin dikkatini bozmak için değişik sesler çıkarırım. 1-Hiçbir Zaman () 2-Nadiren () 3- Ara Sıra () 4-Çok Sık () 5-Her Zaman ()	
4- heyecanlanıp oyun kuralına uymadığımda rakibimden özür dilerim. 1-Hiçbir Zaman () 2-Nadiren () 3- Ara Sıra () 4-Çok Sık () 5-Her Zaman ()	
5- benden topu kurallara uygun olarak almayan rakibimden ben de topu aynı şekilde almaya çalışırım. 1-Hiçbir Zaman () 2-Nadiren () 3- Ara Sıra () 4-Çok Sık () 5-Her Zaman ()	
6- oyunda, rakibimi durdurmak için sakatlamayı göze alıp faul yaparım.	

1-Hiçbir Zaman () 2-Nadiren () 3- Ara Sıra () 4-Çok Sık () 5-Her Zaman ()
7- yenildiğim zaman rakip kim olursa olsun onu tebrik ederim. 1-Hiçbir Zaman () 2-Nadiren () 3- Ara Sıra () 4-Çok Sık () 5-Her Zaman ()
8- takım arkadaşım başarısız hareket yaptığında ona tepki gösteririm. 1-Hiçbir Zaman () 2-Nadiren () 3- Ara Sıra () 4-Çok Sık () 5-Her Zaman ()
9- eğer rakibimin haksız yere cezalandırıldığını görürsem, durumu düzeltmeye çalışırım. 1-Hiçbir Zaman () 2-Nadiren () 3- Ara Sıra () 4-Çok Sık () 5-Her Zaman ()
10- oyunda öndeysen, vakit geçirmek için topu sahanın ya da bahçenin dışına atarım. 1-Hiçbir Zaman () 2-Nadiren () 3- Ara Sıra () 4-Çok Sık () 5-Her Zaman ()
11- oyun arasında <u>rakibimle</u> içeceğimi veya yiyeceğimi bölüşürüm. 1-Hiçbir Zaman () 2-Nadiren () 3- Ara Sıra () 4-Çok Sık () 5-Her Zaman ()
12- öğretmenim olmasa bile öğretmenimin görevlendirdiği kişinin kararlarına saygı duyarım. 1-Hiçbir Zaman () 2-Nadiren () 3- Ara Sıra () 4-Çok Sık () 5-Her Zaman ()
13- rakip takımında bir oyuncu başarısız hareket yaptığında onunla dalga geçerim. 1-Hiçbir Zaman () 2-Nadiren () 3- Ara Sıra () 4-Çok Sık () 5-Her Zaman ()
14- topu olmayan arkadaşımın topumu paylaşıyorum. 1-Hiçbir Zaman () 2-Nadiren () 3- Ara Sıra () 4-Çok Sık () 5-Her Zaman ()
15- yendiğim zaman karşı takım oyuncusuyla dalga geçerim. 1-Hiçbir Zaman () 2-Nadiren () 3- Ara Sıra () 4-Çok Sık () 5-Her Zaman ()
16- bir rakibim incindiğinde, rakibimin yardım alabilmesi için oyunun durdurulmasını isterim. 1-Hiçbir Zaman () 2-Nadiren () 3- Ara Sıra () 4-Çok Sık () 5-Her Zaman ()
17- <u>sinirlenince</u> kimse görmeden bana yakın olan rakibimin ayağına tekme atarım ya da saçını çekerim. 1-Hiçbir Zaman () 2-Nadiren () 3- Ara Sıra () 4-Çok Sık () 5-Her Zaman ()
18- yenildiğim zaman başarısız olan takım arkadaşlarımı suçlarım. 1-Hiçbir Zaman () 2-Nadiren () 3- Ara Sıra () 4-Çok Sık () 5-Her Zaman ()
19- kazansam da kaybetsem de oyundan sonra rakip takım oyuncusu ile el sıkışıyorum. 1-Hiçbir Zaman () 2-Nadiren () 3- Ara Sıra () 4-Çok Sık () 5-Her Zaman ()
20- kazanmak için gerekirse hile yaparım. 1-Hiçbir Zaman () 2-Nadiren () 3- Ara Sıra () 4-Çok Sık () 5-Her Zaman ()

21- rakibim güzel hareketler yaptığında onu güzel sözlerimle veya elimle tebrik ederim.

1-Hiçbir Zaman () 2-Nadiren () 3- Ara Sıra () 4-Çok Sık () 5-Her Zaman ()

22- rakibimin gözünü korkutmak için topa sert müdahale ederim.

1-Hiçbir Zaman () 2-Nadiren () 3- Ara Sıra () 4-Çok Sık () 5-Her Zaman ()

Extended Summary

Purpose

Sportpersonship involves sincerity, courage, patience, self-control, self-confidence, modesty, respect for others' truth and opinions, gentleness, favor, nobility, honor, sharing and generosity (Keating, 2007). The acquisition of convenient behavior in sportpersonship by students at schools in physical education course plays an important role in growing a generation with moral values. Yıldırım (1992) states that the preliminary applications of sportpersonship derive from similar reasons in England. Besides knowing how to acquire understanding of sportpersonship, it is also important to get the results of the activities. Therefore, a need for measure and evaluation of students' sportpersonship behavior that includes sportive activities in physical education course. The aim of this study develop a scale that educators and researchers who would teach physical education could behavior on elementary school students and which could measure the reliability and validity of sportpersonship behavior in physical education course

Method

The "Sportpersonship Behavior Scale in Physical Education Course" developed is that with 5 point likert item which measures the frequency of behavior exhibited. The draft version of scale developed as a result of relevant student, teacher and specialist opinions was conducted upon 449 elementary school students. For the validity of the scale, exploratory factor analysis, confirmatory factor analysis, item-total correlation were measured while for reliability Cronbach-alpha internal consistency, test-retest and Pearson Product Moment Correlation Co-efficiency were examined. In order to evaluate the data SPSS 15 and LISREL 8,7 programs were employed.

Results

The results of analysis revealed that the scale could be based upon 2 factors. For two factor analysis, varimax rotated component analysis was employed and for rotation varimax technique was used. The results of analysis showed that it would be convenient to apply a third analysis on twenty two items selected whose factor loading value was .45 and over. The third analysis of 22 items suggested that KMO value was found .875 and Bartlett test was found to be significant ($X^2=2117.185$; $p < .001$). Total variance that two factors account for as a result of third factor analysis was 41.604 %. In social sciences, the variance explained in multi-factor scales is supposed to be over 40% (Büyüköztürk, 2004). For item analysis of the scale consisting of 22 items, item-total correlation values varied from .31 to .70. The items whose item-total correlation was .30 and over were found to have high level of dis-

tinctive features (Büyüköztürk, 2004). To test the factor structure obtained through EFA, the results of CFA suggested the following values : $\chi^2/df=2.00$, RMSEA=.067, SRMR=.08, CFI=.95, GFI=.85, AGFI=.82, NFI=.90 ve NNFI=.95. The values of fit obtained were evaluated in accordance with practical approaches used in evaluation of model data fit and the findings obtained were determined to be non-objectionable (Yılmaz and Çelik 2009). After the scale was limited to 22 items, the students were made to conduct test-retest technique and the Pearson Product Moment Correlation Co-efficiency of the scale was found .81. In terms of factors, for factor 1 the value was .80 and for factor 2 the value was .78. Tavşancıl (2002) states that for a scale to be reliable, correlation co-efficiency is supposed to be at least .70.

Discussion

In the study conducted on elementary school students, the final version of Sportspersonship Behavior Scale in Physical Education Course consists of 22 items and two factors. The first factor consisting of 11 items is related to the “exhibition of convenient behavior while the second factor composed of 11 items concerns “avoidance from unacceptable behavior”. These two factors account for 41.604 % of all variants among the whole scale. While the percentage seems lower, the relevant literature finds it sufficient (Büyüköztürk, 2004). Compared with other national and international factor structure of questionnaires and scales, the factor structure of the scale developed in the study has similarities (Gürpınar, 2009 and Vallerand, Briere, Blanchard & Provencher, 1997). Internal consistency of the whole scale (Cronbach Alpha) was found .85. The Pearson Momentler Product Correlation was found .81 by test-retest technique. The results of CFA pointed out that all fit indexes were considered within the limits except GFI and AGFI (Yılmaz and Çelik, 2009). In addition, Marsh and Balla (1992) and Frias and Dixon (2005), stated the fact that GFI was 0.85 and over could be regarded as reasonable for model data fit. There is no unanimous understanding which goodness of fit to be used. Mac Callum and Austin (2000) after a broad meta-analysis suggested that SRMR and RMSEA be used. According to these approaches, CFA values are acceptable though not perfectly fit and factor structure obtained as a result of EFA is confirmed.

Conclusion

Since not enough studies have been conducted on sportspersonship in our country and few researches have been made on sportspersonship in physical education course, we believe that the present work is authentic and that this study could be used to determine the levels of sportspersonship behavior of elementary school students. From this scale, a new valid and reliable scale should be developed to measure sportspersonship behavior of high school students.

* * * *